

Кобельник Софія

магістрантка ОПП «Соціальна педагогіка» факультету педагогіки і психології Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Олексюк Н. С.

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи та менеджменту соціокультурної діяльності

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІ В ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

Актуальність теми дослідження. Сучасні тенденції розвитку українського суспільства й стрімкі суспільно-політичні, соціально-економічні, екологічні та демографічні зміни в житті людей обумовлюють пошук нових форм зростання активності особистості. Передусім це стосується молоді, яка стоїть на порозі професійного й життєвого самовизначення, вирішує завдання, пов'язані з пошуком в суспільстві власного місця, здатності ставити перед собою відповідні цілі та адекватно оцінювати власні можливості, вміння й навички для їх досягнення та ефективно виконувати різні види діяльності [3, с. 18–19].

Повномасштабне вторгнення росії в Україну в лютому 2022 року, триваюча війна та події й зміни, що мають місце у Європі та світі, глобальні загрози й проблема безпеки, міграція населення та недовіра до традиційних політичних інститутів ставлять під загрозу традиційну модель громадянина – не лише освіченого, але й критично мислячого і відповідального, здатного до активних дій у місцевій громаді, суспільстві й країні [1, с. 24–25]. Молодіжна політика держави, яка опікується питаннями функціонування молодіжних громадських організацій, активно долучає їх до вирішення важливих та актуальних запитів суспільства. Саме тому соціалізація молоді в громадських

ТНПУ MAGISTERIUM

організаціях є надзвичайно актуальною соціальною (соціально-педагогічною) проблемою, а важливість її дослідження є беззаперечною.

Варто зазначити, що в Україні зараз створене потужне законодавче та нормативно-правове підґрунтя для забезпечення розвитку громадянської діяльності молоді. Різним аспектам соціалізації молоді у громадських організаціях присвячені наукові доробки вчених у галузі соціальної педагогіки (А. Гримова, Л. Дябел, Н. Заверико, Н. Олексюк, Т. Швець та ін.) та соціальної роботи (А. Аніщенко, Н. Гавриш, М. Лукашевич, В. Москаленко, С. Савченка та ін.).

Незважаючи на глибоке і всебічне дослідження різних аспектів проблеми соціалізації молоді у громадських організаціях, особливості цього процесу в сучасних умовах вивчені недостатньо. Саме тому, **метою статті** є дослідження особливостей соціалізації молоді в громадських організаціях та виявлення перспектив оптимізації означеного процесу.

Виклад основного матеріалу. «Молоддю прийнято вважати соціально-демографічну групу, яка знаходиться на етапі становлення соціальної зрілості». Саме тому, «молодіжні громадські організації (далі – МГО) в Україні – це об'єднання громадян віком від 14 до 35 років, метою яких є здійснення та захист своїх прав і свобод, задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших спільних інтересів» [2]. Серед найбільш відомих Всеукраїнських МГО хочемо виділити такі ГО, як: «Національна організація скаутів України», «Молодіжна альтернатива», «Всеукраїнський молодіжний рух «Let's do it, Ukraine»», «Спілка ініціативної молоді», «Ymca Ukraine», «Інсайт», «Європейська асоціація студентів «Права України» (ELSA Ukraine)», Всеукраїнська молодіжна організація «Сяйво» та ін. [5].

Молодіжні громадські організації формуються та діють на засадах добровільності, рівноправності їх членів, самоврядування, правомірності та

ТНПУ MAGISTERIUM

гласності, зокрема: молодіжні організації повинні доводити до відома громадськості відомості про свою роботу у формах, що не суперечать законодавству; інформація, що знаходиться у статутах, про склад керівних органів, про джерела фінансових та інших надходжень, а також пов'язана з діяльністю молодіжних громадських структур, не є конфіденційною або іншою інформацією, яка охороняється правом [7]. Статус молодіжних громадських організацій і їх спілок визначається згідно до Закону України «Про молодіжні та дитячі громадські організації» та Закону України «Про об'єднання громадян» [6].

Реалізація вікових та соціальних завдань новим поколінням ускладнюється чинниками сучасного життя, що характеризують так зване «молодіжне поле». Окреслені науковцями у 2020 р. чинники не втрачають актуальності і нині, серед них: зниження престижу освіти, що не гарантує і не забезпечує гідного життєвого рівня, постійну роботу зі спеціальності, складне матеріальне становище великих родин не дає можливості здобути вищу освіту, втрата престижу якісної праці і установка молоді на можливість матеріального становища без участі у продуктивній трудовій сфері, падіння інтелектуального й загального культурного рівня молодих людей через їх усунення з офіційних структур освіти, пошук джерел до проживання злочинним шляхом [1, с. 41–45].

Як відомо, соціалізація є важливим взаємообумовленим процесом взаємодії людини і соціального оточення, який передбачає її включення у систему суспільних стосунків шляхом засвоєння соціального досвіду ісамостійної побудови цих відносин, у ході яких формується унікальна, неповторна особистість [3, с. 74].

Сутність громадянської соціалізації молоді полягає у тому, що у її процесі людина формується, як член соціуму. Зміст соціалізації молоді визначається, з одного боку, сукупністю соціальних впливів та

ТНПУ MAGISTERIUM

загальнолюдських цінностей; із іншого – ставленням до цього самого індивіда та актуалізацією особистого «Я», розкриттям власного творчого потенціалу [4, с. 56–57].

Соціалізація проходить у взаємодії із великою кількістю різноманітних умов чи факторів, груп, організацій та агентів, за допомогою різних механізмів, з-поміж котрих традиційний та інституціональний, стилізований і міжособистісний. Через сукупність механізмів соціалізації особистістю засвоюються норми, еталони поведінки, погляди, властиві для її оточення, відбувається накопичення знань і досвіду соціально прийнятої поведінки у взаємодії із різними соціальними інститутами [6].

Громадянська соціалізація сучасної молоді залежить від впливу взаємопов'язаних умов, факторів та чинників макрорівня (особливості макрота мікросоціуму, державна молодіжна політика та особливості соціально-економічної ситуації в країні, засоби масової інформації), мезорівня (особливості освіти і навчання, міжособистісне спілкування з ровесниками і дорослими, взаємовідносини у сім'ї, участь в різноманітних громадських об'єднаннях) та чинники мікрорівня (діяльність, відповідальність, толерантність, самовладання, самостійність) [1, с. 22–23].

Молодіжні громадські організації привертають усе більше уваги з боку суспільства й держави, бо доводять на практиці спроможність до ефективних соціальних перетворень. Сучасний молодіжний рух, пройшовши ряд періодів власного розвитку, сьогодні перебуває на новому етапі свого існування, який насамперед характеризується активністю молоді, як окремої соціально-демографічної групи із власними соціальними інтересами й способами взаємодії із державою. Проте в Україні активна участь молоді в громадському житті має перешкоди, пов'язані переважно із пасивністю цієї соціально-демографічної групи. З іншого боку, через декларативність заходів та програм, які реалізують органи державної влади і місцевого

ТНПУ MAGISTERIUM

самоврядування, молодь не отримує доступу до процесу прийняття рішень, а при цьому створюється ізоляція й відсторонення молодих людей від громадського життя та формується громадянська пасивність [2, с. 74; 5, с. 60].

Висновки. Виходячи з наведеного, вкрай необхідним є використання науково обґрунтованих та практико-вивірених соціальних технологій, методів і засобів соціалізації молоді у громадських організаціях. Подальшого вивчення потребують механізми соціалізації молоді в громадських об'єднаннях та особливості соціалізації молоді в громадських об'єднаннях закордоном.

Список використаних джерел

1. Ївженко Ю. В. Формування у студентської молоді почуття громадянськості в молодіжних громадських організаціях : дис. ... канд. пед. наук. Київ, 2017. 279 с.
2. Концепція розвитку громадянської освіти в Україні (2018). URL : <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2018/01/KONTSEPTSIYA-ROZVYTKU-GROMADYANSKOYI-OSVITY-V-UKRAYINI.pdf>.
3. Лісовець О.В. Теорія і методика роботи з дитячими та молодіжними організаціями України : навч. посіб. Київ : Академія, 2011. 256 с.
4. Немцева Т. Виховання громадянської ініціативності старшокласників у позакласній діяльності: дис. ... канд. пед. наук. Київ, 2017. 298 с.
5. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 року №4572-17. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. №1. Ст. 1.
6. Про Національну молодіжну стратегію до 2030 року : *Указ Президента України від 12 березня 2021 року № 94/2021*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94/2021#Text>.

7. Про молодіжні та дитячі громадські організації : Закон України від 1 грудня 1998 року № 281-XIV (зі змінами). *Відомості Верховної Ради України*. 1998. №4. Ст. 1.

Козак Олександр

магістрант ОПП «Соціальна педагогіка» факультету педагогіки
і психології Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка

Олексюк Н. С.

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри
соціальної роботи та менеджменту соціокультурної діяльності

ПРОФІЛАКТИКА НАРКОТИЗАЦІЇ ПІДЛІТКОВОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ ЯК ВАЖЛИВА СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Актуальність теми дослідження. Проблема наркоманії підлітків сьогодні надзвичайно гостро постає як перед українцями, так і перед жителями інших країн. За оцінками незалежних експертів кількість наркозалежних в Україні перед повномасштабним вторгненням росії становила 1,5–2 мільйона осіб. У зв'язку із вживанням підлітками наркотичних речовин вона стає небезпечним соціальним явищем. Деякі фахівці вважають, що Україна послідовно прямує до національної катастрофи: кількість наркозалежних підлітків зростає в геометричній прогресії. Крім того, велику кількість осіб (навіть зовні благополучних підлітків) залучено до зберігання та розповсюдження наркотиків, що теж викликає серйозне занепокоєння [5, с. 47–48]. Таким чином, проблема наркотизації підліткового середовища стає цілком очевидною і вимагає